

Står vi med et demokratisk problem?

I skolen, i forskningen, i medierne og i samfundsdebatten?

Foredrag af K. Aa. Back på Nordisk Skabelseskonference, sept. 2009 i Göteborg

Demokrati er den værste styreform der findes – men alt andet man har prøvet, er værre, skulle Churchill engang have udtalt.

“Democracy is the worst form of government except for all those others that have been tried.”

~ Winston Churchill

Churchill har også sagt at det bedste argument *mod* demokratiet møder man i en enhver samtale på blot 5 min. med den almindelige vælger.

“The best argument against democracy is a five-minute conversation with the average voter.”

~ Winston Churchill

Skal vi tage den alvorlige side af disse aforismer, må vi sige at demokrati ikke er en selvfølge, og at demokrati har visse forudsætninger. Det har man nok glemt i dag hvor man er tilbøjelig til at tage sagen for givet.

At det ikke er noget selvfølgeligt, kan man konstatere ved blot at se ud over verden.

Men man kan på en måde også blot vende blikket indad. For jeg vil påstå at vi faktisk er ved at have et demokratisk problem i og med at på et ganske bestemt område indskrænkes ytringsfriheden betragteligt. Ikke på den måde at man indrømmer at de politisk ukorrekte

te synspunkter undertrykkes, snarere som en snigende tendens.

Men lad os se på forudsætningerne for det moderne demokrati. De består nemlig i noget historisk og i noget aktuelt samfundsmæssigt.

Historikeren Søren Mørch har i bogen *Store forandringer* stille sig selv spørgsmålet:

»Hvorfor er den europæiske civilisation endt med at dominere verden? For det lå i 1500-tallet slet ikke i kortene at dette vestlige udkantsområde ville tage førertøjen, omgivet som det var af langt mægtigere stormagter som Kina, Indien og de muslimske stater.«

Og hans vigtigste svar er: Fordi vi har været nysgerrige.

Altså at vores trang til viden har ført os langt hen ad vejen mod hvor vi befinder os som europæere i dag.

Og jeg vil gerne tilføje: Fordi vi har givet hinanden lov til at være uenige. Det er nemlig sådan at i et demokrati er det ikke enighed, men

uenighed der gør stærk

I og med at der ikke har været en europæisk centralmagt som har kunnet ensrette meningerne, har vi altid kunnet diskutere, skændes, råbe ad hinanden, være fløjtende uenige.

[Og i modsætning til galileomytens påstand om det modsatte er denne diskussion også foregået inden for Romerkirken. Kirken har langt op i europæisk historie stået for uddannelse og oplysning. Tænk blot på at i Den lyse Middelalder havde naturforskere og filosoffer et fælles kommunikationsmiddel, sproget latin. Det kan man slet ikke overvurdere.]

Så i dag er denne uenighed – denne diskussion af alt mellem himmel og jord – blevet et kendetegn for det demokratiske samfund.

I skolen, i forskningen, i medierne og i samfundsdebatten.

Så hvis der er noget vi opdrager vores skolebørn til, så er det uenighed. Ja, mange af mine elever har været så dygtige til at diskutere, at de har kunnet diskutere hvad som helst – de ikke havde forstand på!

Og det er naturligvis bagsiden af medaljen (i hvert fald i det danske skolesystem), at man har lagt for lidt vægt på konkret viden. Og dermed kan man jo også

komme ud for de mest fantastiske argumenter i diverse diskussioner, fordi argumenterne er fast forankret – i den blå luft!

Så uden nysgerrighed, diskussionslyst og *konkret viden* må man nok give Churchill ret i hans noget pessimistiske udsagn om gennemsnitsvælgeren.

Og det må vel være her – det med den konkrete viden – nogle i den aktuelle samfundsdebat ser et problem.

I Danmark har vi jo med Grundtvig og Kold en ganske lang og god tradition med friskoler. Enhver kreds af forældre kan oprette deres egen friskole i konkurrence med/som supplement til Den danske Folkeskole. Til at begynde med (i 1800-tallet) lagde man vægt på det frie ord i modsætning til for megen terperi og udenadslære, og så var man også levende optaget af skolens folkelige opdragelse til demokratiet. At Danmarks- og bibelhistorien blev formidlet af lærerens levende fortælling var *også* en opdragelse til demokrati.

Men som det er sket med så mange andre gode ordninger, kan den liberale danske friskolelovgivning misbruges. Og det er den blevet. Af samme årsag er friskolelovgivningen blevet strammet betydeligt ad flere omgange. En af dem var den som kunne kaldes Tvindskoleopstramningen. Da Tvindcirkuset i socialismens og solidaritetens hellige navn var blevet afsløret i opbygning af temmelig usolidariske fonde, blev de økonomiske muligheder for alle friskoler naturligvis strammet. Det havde jo aldrig været meningen af statens tilskud til de frie grundskoler skulle bruges til personlig økonomisk vinding. Sådan er det jo altid, når nogle ikke kan finde ud af at holde sig til loves ånd, men kører benhårdt på dens bogstav, går det ud over alle som godt kan finde ud af hvad intentionerne er bag den hidtidige frihed.

Og på et tidspunkt hvor friskoleloven var blevet brugt til at oprette hvad man i pressen udskreg til en slags koranskoler, begyndte man også at blande sig mere detaljeret i friskolernes læseplaner. En indblanding som også er kommet til at gå ud over alle, bl.a. de kristne friskoler.

Jeg har selv været med til at oprette en kristen friskole i københavnsområdet i 1973. Mange har set oprettelsen af de kristne friskoler som en protest mod den integrerede sexualundervisning. Men det var faktisk ikke hovedsagen for os. Vi var lige så meget optaget af at ungerne skulle lære noget. Ritts U90 tegnede et uhyggeligt fremtidsperspektiv for den danske skole. Og en af mine kæpheste (dengang også) var at de skulle have reel viden om udviklingslæren. For jeg havde opdaget at det vi troede vi vidste om Darwins lære, ikke svarede helt til virkeligheden. Der var en del ubesvarede spørgsmål. Og de er unægtelig ikke blevet mindre i årene som er gået.

Men netop dette spørgsmål er nu blevet brændende i den danske debat.

Og her rammer vi ind i endnu et misbrug af demo-

kratiet, og det hænger på “den fjerde statsmagt”. Startskuddet kom med et tv-indslag fra en skolegård på en kristen friskole hvor en elev blev spurgt om han troede på Darwin. Og da den troskyldige elev beredvilligt svarede på den venlige journalists listige spørgsmål at det gjorde han sandelig ikke, brød helvede løs.

Beskyldninger om fundamentalisme og mørk midaldler føg gennem luften. Spørgsmål til ministeren. Krav om fjernelse af tilskud. Stramning af lovgivning. – Her viste den fjerde statsmagt sit styggeste ansigt. Jeg har i hvert fald ikke kunnet få øje på en eneste journalist som har forsøgt at være mindre enøjet.

I kampens hede var der naturligvis ingen der havde spurgt den arme elev *hvorfor* han ikke “troede på Darwin”? – Det kunne jo rent faktisk være at det skyldtes at han vidste *for meget* om udviklingslæren til at han slugte den råt.

“Vidste for meget ... ?!” Hvad vil det sige? Det kan man vel ikke!

Åbenbart.

For det underlige er at inden for denne særlige videnskabsgren må der ikke herske uenighed. Darwin står ikke til diskussion. Helst heller ikke for meget i pressen. Og lærere (og skoler) som gerne vil oplyse deres elever lidt mere end gennemsnittet om hvad der ligger bag de forskellige påstande i evolutionslæren, ses ikke på med milde øjne.

Så i stedet for at tage den faglige diskussion, er man tilsyneladende blot optaget af en jagt på darwinskeptikere, ID-folk og værst af alt, creationister.

For mig er det lidt mærkeligt at være vidne til. Inden for andre fag har der altid været plads til den heftige videnskabelige diskussion.

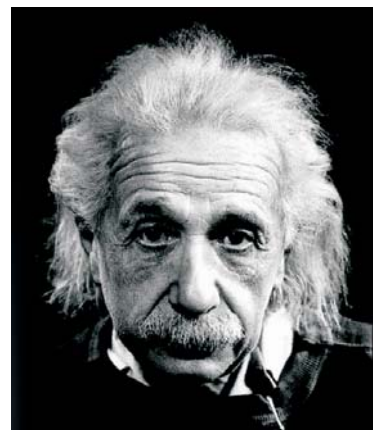
I fysikken, fx.

“Gud spiller ikke med terninger”

Ingen tvivl om at Einstein hadede Bohrs udfordring af det verdensbillede som Einstein havde tegnet med sin relativitetsteori. På nøjagtig samme måde som Einstein blev hadet da han første gang præsenterede *sine* nye ideer.

Men fordi Einstein kastede det religiøse argument

Einstein

ind i debatten mellem de to om at Gud ikke spiller med terninger, var der ingen som anklagede ham for at være creationist. [OBS! Skal vi blive i billedet, *spiller* Gud altså med terninger: Bohr havde jo ret med sin kompletaritetsteori.]

På samme måde i den kosmologiske ende af fysikken: Da George Gamow i sin tid udfordrede Fred Hoyles *Steady State Theori* med sit *Big Bang*, blev han faktisk i første omgang afvist med argumentet om at Big Bang smager for meget af skabelsestænkning. For den logiske konsekvens af at universet til stadighed udvider sig, er jo at det i går var mindre udvidet end det er i dag, og endnu mindre i forgårs osv. Indtil det punkt hvor man ikke kan komme længere: punktet The Big Bang!

Men uanset om nogle kosmologer gerådede ud i en ufrugtbar diskussion om hvorvidt Big Bang nu var udslag af en creationistisk tankegang eller ej, vandt George Gamow diskussionen. Og i dag regner man bl.a. på grund af baggrundsstrålingen Big Bang teorien for holdbar.

Så dengang jeg i gymnasiet hos lektor Nymand holdt foredrag om rødforskydning, dopplereffekt og universets udvidelse, var det Hoyle der repræsenterede det fornuftige, det paradigme man holdt sig til. Gamow var lidt for fantasifuld.

På ganske samme måde hørte kontinentaldriftsteorien dengang i 60'erne til under det mere eksotiske stofområde. Bjergkædedannelsen blev forklaret med geosynklinalteorien, en teori som var lige så sikker som evolutionsteorien – hed det sig dengang.

Men når nu tider skifter, og sæder mildnes inden for geologien, kosmologien og den teoretiske fysik, hvorfor er der så ikke rigtigt sket noget inden for biologi?

Dét burde den vakse videnskabsjournalist være optaget af, frem for at bidrage til koret om at darwinkritikere ikke er rigtige forskere, og at de driver pseudovidenskab, samt mikrofonholderkonceptet om at “alle er enige”, og “der er ikke noget at diskutere”.

En anden diskussion

Men lad os lige foretage et spring til et andet område hvor diskussion af forskningsresultater åbenbart tilsvarer et ilde set. [Ikke helt så vandtæt som mht. darwinkritikken, der findes trods alt visse kritiske røster som kommer til orde i pressen.] Nemlig

Klimadebatten

I en artikel i *weekendavisen*, 6. marts 2009, *Solen i centrum* tales der lige frem om en *paradigmekrig*. »Kopernikus mødte massiv modstand [bl.a. fra vores egen Tycho Brahe] da han satte Solen og ikke Jorden i centrum for Universet – på samme måde som [astrofysikeren Henrik] Svensmark i dag har problemer med at få Solen og stjernerne i centrum for klimadebatten. [...]«

Vi river lige et par citater ud af sammenhængen, og alle fremhævelser er mine:

»Man kan så spørge hvorfor man ikke forkaster teorien om den menneskeskabte opvarmning til fordel for “solplet-teorien” når nu kendsgerningerne taler for det? Ud fra den almindelige opfattelse af videnskabelig viden som empirisk baseret, burde netop dette ske. Men som Kuhns teori om videnskabelige revolutioner påstår, *opgives et gammelt paradigme ikke til fordel for et nyt, blot fordi kendsgerninger og forsøgsresultater ikke stemmer overens med teorien*. [...]«

»Hvad enten vi taler om nutidens konkurrerende klimamodeller eller udviklingen i fortidens astronomi, kan man ikke komme uden om at der også er magtinteresser på spil af både politisk og økonomisk art – og *disse interesser kan have afgørende indflydelse på hvilket paradigme der løber af med sejren*. [...]«

»Dette betyder ikke mindst at forskningen inden for rammerne af paradigmet om drivhuseffekten får større bevågenhed fra fx FN's klimapanel der formidler forskningsresultater til politikerne. Man må ikke glemme at FN er en politisk organisation, og i klimapanelet skeler man selvfølgelig også til hvilken type forskningsresultater politikerne er interesserede i – hvilke teorier de kan bruge i deres politiske arbejde, og hvilke de ikke kan bruge. Derudover er selve forskningsindsatsen styret af adgangen til forskningsmidler som til dels også er politisk bestemt. Uanset hvor rigtig eller forkert en teori er, gælder det at jo flere midler der bevilges til dens område, desto flere hjerner vil der være til at forsvare den og få den til at forekomme plausibel. *Om klimateoriene gælder det derfor også at vores naturvidenskabelige verdensbillede er under indflydelse af politiske og sociale interesser*. [...]«

»I debatten mellem tilhængere af alternative verdensbilleder, såsom astrologiens på den ene side og det naturvidenskabelige verdensbillede på den anden, har sidstnævnte ofte slået på at dets paradigme er empirisk baseret og stemmer overens med objektive fakta, mens astrologerne blot finder på bortforklaringer når deres forudsigelser ikke holder stik. Men som klimadebatten viser, *kan denne kritik også rettes mod dele af naturvidenskaben*. [...]«

I en artikel fra nov. 2008 i samme avis om samme emne hedder det: »I sin sidste rapport vedtog FN's klimapanel at reducere Solens rolle for Jordens klima til nærmest ingenting, og hvis det holder stik, så er der ingen grund til at blive bekymret for en ny global kuldeperiode. Men der er jo altid den mulighed at Solen ikke følger FN's klimapanel, og i hvert fald tyder meget på at Solen selv vil besvare spørgsmålet i løbet af det kommende årti.«

Når det forholder sig sådan med klimadebatten, er det måske ikke så mærkeligt at ingen interesserer sig for darwinkritikken. Også selvom udviklingslærens tanke-mønstre griber ind i vitale dele af samfundsdebatten.

Men det kan alligevel undre at der ikke findes nogle watergate-journalister som er villige til at gå i flæsket på

det lukkede darwinmiljø. Hvad burde den kritiske journalist så være optaget af?

Kulten

Han kunne fx se nærmere på dyrkelsen af Darwin. Darwin er her i darwinåret blevet kaldt den største videnskabsmand overhovedet. Ja, mange har ligefrem gjort det til deres bekendelse at Darwin har givet deres tilværelse mening. Han er den sol som har fordrevet alle overtroens og troens skygger.

Når man så hævder at evolutionslæren er lige så sikker som tyngdekraften, og det derfor er meningsløst (eller et udtryk for fundamentalisme) at sætte spørgsmålstegn ved Darwin, kunne man jo stille det drilske spørgsmål:

Har Newton været genstand for samme (religiøse) dyrkelse?

Har Einstein givet min tilværelse mening?

Naturlig selektion

OG journalisten kunne se på Darwins forklaring nr. 1: Den naturlige selektion/den naturlige udvælgelse.

At Den naturlige Selektion ikke er Darwins opfindelse, er mindre vigtigt, trods det at det er dén idé han hyldes i begejstrede vendinger for. Nok så interessant er det at Darwin kom til at tvivle mere og mere på Den naturlige Selektions virkning efterhånden som han skrev sig gennem de seks versioner af *Arternes Oprindelse*.

Han var måske kommet til at stille sig selv spørgsmålet:

»Hvorfor skulle Den naturlige Selektion kunne bewirke noget som den kunstige selektion *ikke* har kunnet?«

Den kunstige selektion har nemlig ikke kunnet frembringe grønlyseblå pippiheste med prikker på, røde katte ("røde" katte er orange!) eller for den sags skyld lyseblå grise. Den har ikke kunnet forvandle raceduerne fra Darwins store hobby til andet end duer, bananfluer til andet end bananfluer og bakterier og vira til andet end bakterier og vira.

Så hvordan i alverden skulle Den naturlige Selektion have kunnet give en fisk ben at gå på, en dino vinger, et primatlignende væsen et menneskeligt sprog. Nej, den kritiske journalist burde kunne få øje på den mytologiske brug af Den naturlige Selektion i stedet for blot at bøje sig i støvet for påstanden.

En interessant udlægning

I en diskussion om "bedstemorhypotesen" bliver Den naturlige Selektion tillagt nogle egenskaber som man vel må kalde ret så bemærkelsesværdige. Lone Frank diskuterer den i *Weekendavisen* den 31/12 2008 i artiklen "Bare en overgang":

»Hvad skal vi med gamle kvinder? Hvad er de til for?»

Det som lyder som en sexistisk bemærkning fra et old boys-omklædningsrum, er faktisk et spørgsmål af betydelig akademisk interesse. For en evolutionsbiolog er menopausen en intellektuel provokation; et naturfænomen der ikke umiddelbart giver mening. Med strengt darwinistiske øjne er det nemlig yderst vanskeligt at se visdommen i at kvinder skal miste deres frugtbarhed og alligevel leve videre et betragteligt tidsrum i bedste velgående.«

"Det er heller ikke normalt," siger en ung evolutionsbiolog med henvisning til resten af dyreriget. Mennesket befinder sig i en eksklusiv klub med bl.a. rhesusaben, spækhuggeren og grindehvalen. Alt andet levende producerer afkom indtil det selv dør.

"Kvinder overalt på kloden oplever et dramatisk fald i fertiliteten efter de 40 med en radikal fysiologisk forandringsproces typisk i 50'erne. Færdig, slut! Det ligner et genetisk program der folder sig ud [...] og den slags udvikles og udformes gerne af den naturlige selektion."

Sagt på en anden måde: Det må være en evolutionær fordel at miste sin frugtbarhed midt i livet.

"Spørgsmålet er så bare, hvordan i alverden en kvinde viderefører sine gener mere effektivt ved at holde op med at videreføre sine gener?"

Ved at blive bedstemor! Som postmenopausal bedstemor kan kvinden bruge al sit krudt på at servicere sit dyrebare afkom og medvirke til at afkommets afkom også overlever.

Det kan man så konstatere hos samler/jæger-folk fx i Tanzania, som man har studeret i dette øjemed. Her har man nemlig iagttaget at det er bedstemødrene der tar' det store slæb og bringer mest mad til huse.

"Sammen med den store hjerne og den oprette gang [...] opfatter jeg menopausen som en af de biologiske egenskaber der er med til at gøre os distinkt menneskelige – et væsen som er kvalitativt anderledes og mere end en abe." (Jared Diamond i *Discover Magazine*, 1996.)

I faglige kredse møder bedstemorhypotesen dog modstand: Menopausen er ikke et evolutionært problem overhovedet, siger opponenterne.

"Overgangsalderen rammer fordi vi vha. teknologi har forlænget livet til et punkt hvor vi løber tør for æg [i 40-45 årsalderen]. Der er intet om helst fordelagtigt i det." (Alison Galloway, antropolog.)

(Teknologi vil i denne forbindelse sige alt efter opfindelsen af landbruget for 10.000 år siden.)

Andre antropologer har lige frem regnet på *hard facts* fra samler/jæger-folk. De har sat sig for at beregne om stammens bedstemødre rent faktisk har bidraget væsentligt til at holde ikke mindst deres børnebørn i live. Konklusion: Bidraget er ikke stort nok til at opveje tabet af deres fertilitet.

“Der er virkninger af bedstemødrene, men de er for små.”

Og her når vi så frem til min pointe, nemlig at Den naturlige Selektion har nærmest guddommelig status blandt evolutionister. Hør bare svaret på den anførte indvending mod bedstemorhypotesen:

“Vissevasse,” lyder det fra Jared Diamond, “den slags kan også være vanskeligt for antropologer at beregne. – Den naturlige udvælgelse er en langt dygtigere matematiker fordi den har haft millioner af år til at lave sine beregninger. Den konkluderede at fordelene ved menopause oversteg ulemperne, og at kvinderne kan gøre mere ved at gøre mindre.”

Lad os lige lade den stå et øjeblik.

Den naturlige udvælgelse er en langt dygtigere matematiker [end antropologerne]

til at lave sine beregninger

Den konkluderede

Hvordan var det nu lige? »Evolutionslæren lige så sikker som tyngdekraften«

At tillægge Den naturlige Selektion de egenskaber som her er beskrevet, svarer til at tyngdekraften skulle finde på at lade et glas falde blidere til jorden end andre genstande for så havde den beregnet at glasset ikke ville gå i stykker.

Så Den naturlige Selektion er åbenbart ikke lige så blind som tyngdekraften! Den kan tydeligvis noget andet og mere end hvad der ligger i de almindelige naturløve.

Som mikrobiologen M. Behe skriver som en slags konklusion på sin bog *The Edge of Evolution*:

»Darwin og design forventer sig altså det stik modsatte når vi undersøger et i sandhed astronomisk antal organismer – milliarder på milliarder. Indtil for ganske nylig har problemets omfang stillet sig i vejen for den ultimative test. MEN NU foreligger resultatet: Darwinismens mest basale forudsigtelse er blevet falsificeret.«

Darwin and design hold opposite, firm expectations of what we should find when we examine a truly astronomical – a hundred billion billion – number of organisms. Up until recently, the magnitude of the problem precluded a definitive test. But now the results are in. Darwinism’s most basic prediction is falsified.

Hvad er det for et astronomisk antal organismer der er blevet undersøgt? Malaria-parasitten.

Hvad er falsificeret? At der er *intet* komplekst, samvirkende maskineri på det molekylære plan der kan opbygges vha. Den naturlige Selektion og mutationer.

Hvilken afgørende betydning har denne konstatering? At når milliardvis på milliardvis af malariaparasitter udsat for mutationer og “Den naturlige Selektions

matematiske beregninger” ikke har kunnet frembringe ny kompleksitet i noget til sammenligning så simpelt som en malariaparasit, vil selv årmillioner i menneskets evolution ikke kunne bevirke en så afgørende nyskabelse som “bedstemoreffekten”. Det har ikke meget med empirisk videnskab at gøre, dette her. Og det burde Lone Frank som videnskabsjournalist have taget fat i.

Og kan man ikke lide argumentet om design (fra ID-teorien), så kan man jo blot holde sig til *at Darwins forklaring ikke holder*. Der skal noget andet og bedre til. – Det ville i enhver anden sammenhæng være den uhilfede journalists naturlige konklusion.

For det 3. kunne den kritiske journalist gå tilbage i historien og undersøge om det rent faktisk var fra religiøst hold Darwin mødte modstand. Eller om det var kollegerne som forkastede hans ideer i Arternes Oprindelse. Hvad var fx årsagen til at Darwin skrev sit værk om i løbet af de 6 udgaver? Galileomyten lever videre i ny og forstærket udgave i beretninger om abeprocesser, Kirkens modstand osv.

Det kunne jo tænkes at journalisten ville opdage det utænkelige, at Darwinismen fra dag 1 var et religiøst projekt. Ikke nødvendigvis bevidst fra Darwins side. Men hans gode ven og kollega T. H. Huxley lagde ikke fingrene imellem. Kristendom var per definition det rene vrøvl, så alt andet var bedre. ALT anden end en hvilken som helst tolkning af skabelsesberetningen i den videnskabelige kontekst (som havde været naturlig for Newton), var at foretrække.

Sagen på hovedet

Så blot et minimum af journalistisk ihærdighed ville med al ønskelig tydelighed afsløre at sagen i dag er vendt fuldstændig på hovedet.

Er det kun mig der kan se et demokratisk problem i en forskning som lukker sig selv omkring et bestemt ideologisk paradigme? At intet i naturen må have et formål, intet må være blevet til med en bestemt hensigt; *teleologi* (formål!) må ikke findes i biologien.

Samtidig med at fysikerne taler frit om de samme begreber i kosmologien. Den danske astrofysiker Anja Andersen har fx påpeget det fantastiske heldige i at der i forbindelse med Jordens dannelse skete en supernova-eksplosion, afpasset i tid og rum, så de nødvendige tunge grundstoffer kunne blive dannet. Grundstoffer som var livsnødvendige (!) for den unge Jord.

Så måske ville den demokratiske samfundsdebat have godt af at man kikkede lidt kritisk på de sædvanlige argumenter for udviklingslæren, i stedet for at affeje enhver darwinkritik som pseudovidenskab.

Om det er pseudovidenskab vi i Origo og Genesis beskæftiger os med, kan man jo selv bedømme på denne konference. Er det religiøse argumenter der trækkes på i de professorforedrag der følger efter mit foredrag her?